

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – En renoveringsbølge for Europa — grønnere bygninger, flere arbejdspladser, bedre levevilkår

(COM(2020) 662 final)

(2021/C 155/11)

Ordfører: **Pierre Jean COULON**

Medordfører: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 11.11.2020
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsfundet
Vedtaget i sektionen	11.2.2021
Vedtaget på plenarforsamlingen	24.2.2021
Plenarforsamling nr.	558
Resultat af afstemningen	212/0/5
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU glæder sig over Kommissionens vedtagelse af et forslag til en europæisk strategi med titlen »En renoveringsbølge for Europa — grønnere bygninger, flere arbejdspladser, bedre levevilkår«. En sådan strategi er en absolut og uundgåelig nødvendighed for EU og EU's borgere — en strategi, som EØSU agter at støtte, og til hvilken EØSU agter at bidrage med sine egne overvejelser og forslag.

1.2. EØSU mener, at boliger og andre bygninger, eftersom de tegner sig for 40 % af det samlede energiforbrug i Den Europæiske Union, skal være genstand for en sådan renoveringsbølge, som Den Europæiske Union vil iværksætte som led i en generel indsats for langsigtede investeringer, almen interesse, bæredygtig udvikling, sundhedsbeskyttelse, herunder behandling af asbest i dette arbejde, grøn omstilling og effektiv gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder med hensyn til bæredygtige og økonomisk overkommelige boliger.

1.3. EØSU støtter således strategien med en renoveringsbølge, fordi den er en »win-win-win«-foranstaltning for EU, der gavner klimaet, genopretning gennem de lokale job, der skabes, og endelig kampen mod pandemien, mod energifattigdom og for skabelse af økonomisk overkommelige boliger til alle, herunder sårbare personer.

1.4. EØSU mener, at denne strategi på grund af dens særlige kaliber og dens bane frem mod 2050 behøver en stabil, overskuelig og tilpasset juridisk og finansiel ramme, både gennem oprettelsen af en målrettet europæisk investeringsfond, flerårige investeringsplaner, et nyt »grønt semester« og gennem udarbejdelsen af en selvstændig og tilpasset retlig ramme, for eksempel i forhold til statsstøtte, de momssatser, der skal finde anvendelse, offentlige udbud, »grønne« realkreditlån samt standarder for energimæssig ydeevne.

1.5. EØSU opfordrer Kommissionen til at gennemføre foranstaltninger, der tilskynder til, at der oprettes lokale produktionskæder for de termiske renoveringsprocesser, og at disse opskaleres, samtidig med at der etableres en ny »Erasmus for energirenovering 2050«, som kan tiltrække unge europæere til disse nye fremtidsjob.

1.6. EØSU opfordrer også til, at medlemsstaterne i lighed med EIB's ELENA-program tilskyndes til at oprette offentlige tjenester for diagnosticering, teknisk bistand og rådgivning, især til husholdninger, for at undgå, at støtteordningerne for energirenovering misbruges i form af direkte markedsføring og bedrageri

1.7. EØSU mener navnlig, at denne strategi skal gøre det muligt for EU at komme tættere på sine borgere og deres lokalområder gennem passende kommunikation om gældende regler, og hvordan man får adgang.

1.8. EØSU efterlyser en ægte synergi mellem det europæiske observatorium for bygningsmassen og observatoriet for energifattigdom.

2. Generelle bemærkninger

2.1. EØSU glæder sig over Kommissionens vedtagelse af meddelelsen »En renoveringsbølge for Europa — grønnere bygninger, flere arbejdspladser, bedre levevilkår«. Renovering i stor skala af bygninger i EU — private og sociale boliger, offentlige bygninger og erhvervsbyggeri — er nu absolut nødvendig i betragtning af den strukturelle mangel på langsigtede investeringer på området, i lyset af de klimatiske, miljømæssige, økonomiske og sociale konsekvenser og i betragtning af omkostningerne ved manglende handling på dette område.

2.2. Udvalget støtter denne strategi, som Kommissionen har foreslået på baggrund af målet om klimaneutralitet, anvendelsen af cirkularitetsprincipperne, bidraget til målene for bæredygtig udvikling og Europas konkurrenceevne, beskyttelsen af kulturarven og især alles ret til at råde over beboelige, tilgængelige, sunde og økonomisk overkommelige boliger, jf. princip 19 i den europæiske søjle for sociale rettigheder.

2.3. Boliger og andre bygninger, der tegner sig for 40 % af EU's samlede energiforbrug, skal være genstand for en renoveringsbølge, der indgår i en samlet strategi for langsigtede investeringer af almen interesse, bæredygtig udvikling og grøn omstilling.

2.4. Pandemien har i øvrigt understreget boligernes nøglerolle i den sundhedsmæssige krisehåndtering og behovet for at genoverveje brugen af dem og som følge heraf deres indretning på baggrund af det pres, som nedlukningerne har medført.

2.5. Pandemien har navnlig kastet lys over den uacceptable forbindelse mellem boligernes sundhedstilstand, energifattigdom og modstandsdygtighed over for pandemien.

2.6. Strategien med renoveringsbølgen udgør således en »win-win-win«-foranstaltning som følge af dens betydelige bidrag til kampen for klimaet, som følge af omfanget af de langsigtede investeringer og de lokale job, den kan udmøntes i, og som aktivt kan bidrage til genopretningen, og som følge af bekæmpelsen af energifattigdom og fremme af social samhørighed og inklusion takket være udviklingen af et tilbud til borgerne i EU om økonomisk overkommelige boliger.

2.7. Bygningsrenoveringsbølgen skal derfor nyde konstant og målrettet fremme, både med hensyn til regulering og bistand fra EU's side og med hensyn til medlemsstaternes flerårige investeringsplaner. Disse skal på én gang være gennemskuelige og tilgængelige, idet der skal tages hensyn til mangfoldigheden af aktører og disses forskellige investeringssynsvinkler: familier, der bebor deres egen bolig som ejere eller medejere, familier, der udlejer en eller flere boliger på markedet, sociale boligselskaber, der er styret af konkrete almentnyttige formål og de offentlige serviceforpligtelser, der følger heraf, offentlige myndigheder og deres offentlige bygninger, fredede historiske bygninger og endelig virksomhederne og deres bygninger. Alt sammen aktører, der potentielt kan »ride med på« renoveringsbølgen, og som skal tilskyndes til at foretage langsigtede investeringer i deres hjem og andre bygninger frem mod 2050 gennem finansieringsmekanismer, der er tilpasset bygningernes karakter, og som kombinerer langfristede lån, »grønne lån«, offentlige garantier og nødvendigvis subsidier, der ikke skal tilbagebetales, navnlig til husholdningerne.

2.8. Bygningsrenoveringsbølgen bør først og fremmest drives frem, ved at man på EU-plan arbejder for industrialisering og opskalering af aktiviteterne på lokalt niveau, således at omkostningerne ved renoveringen og varigheden af arbejdet kan reduceres for de husstande, der bor i boligene, gennem udlicitering og digitalisering af processen. Denne industrialisering bør ledsages af nye konstruktive modeller baseret på tekniske forpligtelser og tilpassede byggestandarde og frem for alt af en EU-kampagne for at fremme denne nye sektor og disse nye potentielle job blandt de unge ved at lancere en »Erasmus for energirenovering 2050«, hvilket udvalget opfordrer til. Man bør samtidig have stor opmærksomhed rettet mod den risiko for social dumping, der er forbundet med en sådan udlicitering og andre former for underentreprise i forbindelse med arbejdet.

2.9. Kommissionen skal samtidig sikre konvergens mellem eksisterende bestemmelser, bestemmelser, der skal revideres, og forslag til nye bestemmelser, ikke kun i forhold til medlemsstaterne og disses langsigtede investeringsstrategier, men også i forhold til husstande, sociale boligselskaber, offentlige myndigheder samt virksomheder. Alle disse er aktører, der ud fra deres egen logik træffer individuelle beslutninger om langsigtede investeringer, der skal holde gang i bølgen frem til 2050.

2.10. Denne nødvendige konvergens gælder også for revision af eksisterende bestemmelser f.eks. direktivet om bygningers energimæssige ydeevne, offentlige udbud, statsstøtteregele, navnlig for sociale boliger, særlige momssatser, »grøn« realkredit, bestemmelserne og konditionalitetsaspekterne i den europæiske genopretningsplan NextGenerationEU og samhørighedspolitikken 2021-2027, som skal være overskuelige for de europæiske husstande, der er målgruppen. Genopretningsplanen skal bibringes ny dynamik gennem en reel politik med konkrete forslag og anbefalinger samt gennem en koordineringsproces mellem eksisterende nationale observatorier.

2.11. Udvalget opfordrer til, at det europæiske observatorium for bygningsmassen arbejder tæt sammen med observatoriet for energifattigdom.

2.12. Udvalget opfordrer til, at der i medlemsstaterne oprettes en offentlig tjeneste til fremme af energirenoeringsbølgen samt diagnosticering og teknisk bistand til aktiviteter i forbindelse med energirenoering, især for husholdninger, således at man kan undgå skadelig praksis i form af uhensigtsmæssig kommerialisering.

3. Bemærkninger — Fremme af bygningsrenovering med henblik på klimaneutralitet og genopretning

3.1. Renovering i stor skala af bygninger i Den Europæiske Union — private og sociale boliger, offentlige bygninger og erhvervsbyggeri — er nu absolut nødvendig i betragtning af den strukturelle mangel på langsigtede investeringer på området og i lyset af de klimatiske, miljømæssige, økonomiske og sociale konsekvenser.

3.2. Udvalget er enig med Kommissionen i, at der er behov for en hurtig klimaindsats på området for renovering af boliger og andre bygninger, og at covid-19-krisen skal udnyttes som en mulighed for at gentænke, omstrukturere og modernisere vores bygninger i en miljømæssig, social og økonomisk »win-win-win«-tilgang. Dette er virkelig en enestående mulighed for på én gang at gøre en indsats for klimaneutralitet, for genopretning og for social samhørighed.

Udvalget henleder opmærksomheden på de pågældende bygningers forskelligartethed og navnlig forskelligartetheden af de boliger, der skal renoveres, og som spænder fra enfamiliehuse til store bygningskomplekser, der blev bygget i sovjettiden, samt arbejderklasseforstæderne. I denne store boligdiversitet kan østeuropæiske boligblokke, meget gamle bygninger fra undervurderede bycentre, boliger i forstæderne og i landdistrikterne gøres til genstand for specifik prioritering. Sammenholdt med det forhold, at boligmassen er blevet forældet og skal renoveres, både for at forbedre borgernes livskvalitet og for at gøre tekniske fremskridt, skal man sørge for, at borgerne har adgang til finansiering, da dette i øjeblikket er en kraftig hæmsko for renovering. Der skal ligeledes tages hensyn til tilgængeligheden for personer med handicap. EU skal også benytte denne lejlighed til en storstilet indsats for at komme tættere på borgerne og deres lokalområder gennem passende kommunikation.

3.3. Udvalget støtter det foreslåede mål om at fordoble den årlige energirenoeringsrate for boliger og andre bygninger frem mod 2030, samtidig med at man stimulerer de intensive renoveringer. Der er tale om 35 mio. enheder inden 2030, og dette mål skal fastholdes for at opnå klimaneutralitet på EU-niveau inden 2050. Ideelt set bør man kunne gå længere end denne fordobling og stile efter en tredobling.

3.4. Udvalget understreger ambitionen med dette mål, dets 30-årige perspektiv og behovet for på grundig vis at skabe sammenhæng mellem de eksisterende lovgivningsmæssige og administrative mekanismer på dette område og de økonomiske støttemekanismer til de berørte husstande, de sociale boligselskaber, de offentlige myndigheder og andre berørte bygningsejere, alle potentielle investorer, der skal overbevises om at foretage langsigtede investeringer i overensstemmelse med deres egne ideer og formåen. Den forbindelse, som medlemsstaterne og deres regionale forvaltningsmyndigheder er i gang med at etablere mellem NextGenerationEU-stimuleringsinstrumentet og samhørighedspolitikken 2021-2027, vidner herom.

4. Bemærkninger — Hovedprincipper for bygningsrenovering frem mod 2030 og 2050

4.1. Udvalget er enig i behovet for, at der vedtages en samlet og integreret strategi, der omfatter de berørte aktører, på grundlag af syv principper: energieffektivitet først, økonomisk overkommelighed, dekarbonisering og integration af vedvarende energikilder, livscyklus og cirkularitet, høje sundheds- og miljøstandarder, udfordringer fra den grønne og digitale omstilling og endelig respekt for æstetik og arkitektonisk kvalitet.

4.2. Udvalget vil gerne understrege den særlige betydning, der i overensstemmelse med princip 19 i den europæiske søjle for sociale rettigheder skal tillægges økonomisk overkommelige boliger og investeringer, der skal foretages af de berørte husstande, hvad enten de er ejere, der bor i ejendommen, lejere eller medejere i ejendomsfællesskaber af dårlig kvalitet, navnlig med hensyn til behandlingen af dårligt isolerede boliger og bekæmpelse af energifattigdom, men også af sociale boligselskaber, hvis lejeniveau er omfattet af offentligretlige forpligtelser til økonomisk overkommelighed, der er pålagt i overensstemmelse med de særlige offentligretlige formål, medlemsstaterne har tillagt dem.

4.3. EØSU pointerer, at hulmurs- og gulvisolering er det enkleste og det billigste CO₂-besparende tiltag. Men selv disse relativt billige foranstaltninger er for dyre for mange boligejere, trods de lavere energiomkostninger, de munder ud i. Det er derfor, EØSU mener, at de nationale regeringer bør indføre støtteordninger for sådanne tiltag. Beregninger foretaget i Nederlandene viser, at et tilskud på 2 000 EUR pr. bolig er tilstrækkeligt til at gennemføre disse foranstaltninger. Ud over den betragtelige nedsættelse af CO₂-emissionerne vil en sådan ordning tillige skabe en betydelig beskæftigelse i byggesektoren, som er hårdt ramt af covid-19. Det samme er tilfældet i Frankrig, hvor »MaPrimeRenov«-ordningen med tilskud til energirenovering er blevet udstrakt til at omfatte samtlige husholdninger.

4.4. Endvidere bør konklusionerne og anbefalingerne i EØSU's udtalelse om arbejde med asbest i forbindelse med energirenovering følges, således at man kan fjerne asbest som led i energirenovering, dér hvor det er nødvendigt og muligt ⁽¹⁾.

5. Bemærkninger — Hurtigere og dybere renovering for bedre bygninger

5.1. Udvalget deler Kommissionens analyse af de mange hindringer for individuelle investeringsbeslutninger og kompleksiteten af adgangen til finansiering, især på lokalt plan — en kompleksitet, der gælder både for nationale mekanismer og for strukturfondene, især i projektvurderingsfasen, men også med hensyn til forsinkelserne i udbetalingen af støtte. Denne kompleksitet og disse dysfunktioner skal elimineres som en prioritet for at nå de opstillede mål, herunder i forbindelse med gennemførelsen fra 2021 af de konkrete bestemmelser for samhørighedspolitikken 2021-2027.

5.2. Udvalget noterer sig, at Kommissionen har registreret disse hindringer i forbindelse med sin offentlige høring og forslagene om styrket information, retssikkerhed og incitamenter til at investere, tilstrækkelig og målrettet finansiering, kapacitet til forberede og gennemføre projekter, fremme af omfattende og integrerede renoveringer, tilpasning af økosystemet til bæredygtig renovering og endelig brug af renovering som løftestang i bekæmpelsen af energifattigdom og til fremme af økonomisk overkommelige boliger gennem et konkret EU-initiativ. Disse forslag skal gennemføres i overensstemmelse med et princip om enkelhed, en på forhånd fastlagt kombination af supplerende finansiering, der kan tilvejebringes af offentlige myndigheder, og statsstøttereglernes forholdsmæssighed.

5.3. Udvalget støtter Kommissionens forslag om at give det europæiske observatorium for bygningsmassen mandat til at administrere en europæisk fortegnelse over energimæssig ydeevne og bidrage til udviklingen af incitamenter på dette område. Dette observatorium skal arbejde sammen med observatoriet for energifattigdom, som samtidig skal bibringes ny dynamik.

5.4. Udvalget anerkender den helt særlige karakter af den nuværende situation med hensyn til mobilisering af europæiske ressourcer til energirenovering inden for rammerne af dels NextGenerationEU-stimuleringsinstrumentet og dels samhørighedspolitikken 2021-2027. Der findes ikke mindre end 13 mekanismer, der kan bidrage til at finansiere energirenovering, enten gennem subsidier, der ikke skal betales tilbage, eller gennem langfristede lån med favorable renter og offentlige garantier.

5.5. Udvalget finder, at denne ekstraordinære situation bør føre til, at EU ud over at formulere kvantitative renoveringsmål også styrker medlemsstaterne og deres årlige investeringsprogrammer for energirenovering og sørger for en evaluering af disse programmer på årsbasis inden for rammerne af det europæiske semester gennem etablering af en særskilt »grøn styring« ved siden af den økonomiske styring eller efter den åbne koordinationsmetode.

⁽¹⁾ EUT C 240 af 16.7.2019, s. 15.

5.6. Udvalget mener, at denne unikke situation også skal udnyttes i bekæmpelsen og udryddelsen af energifattigdom, ved at dette prioriteres i forbindelse med mobilisering af finansieringen. Det europæiske observatorium for energifattigdom skal styrkes i sine opgaver og sættes i spidsen for et europæisk netværk af nationale observatorier for energifattigdom.

5.7. Udvalget ønsker imidlertid at gøre Kommissionen opmærksom på vanskelighederne for potentielle investorer, især husstande og sociale boligselskaber, med at kombinere disse forskellige finansieringskanaler og relatere dem til de forskellige regler, støttegrundlag og gældende kontrolforanstaltninger. I lyset af 2050-målet bør disse ordninger harmoniseres for at gøre dem mere overskuelige og tilgængelige for de husholdninger og offentlige myndigheder, der er målgruppen.

5.8. Under hensyn til de pågældende investeringers varighed og 2050-målet foreslår udvalget, at Kommissionen med henblik på forenkling og overskuelighed for de berørte europæiske husstande undersøger muligheden for en særlig investeringsfond ledet af Den Europæiske Investeringsbank (EIB), der kan sikre både teknisk bistand, kombination af eksisterende mekanismer og garanti for kontinuitet af aktiviteterne frem mod 2050.

5.9. Udvalget støtter Kommissionens bestræbelser på til at revidere statsstøtteordningerne for investeringer i energirenovering i denne retning. Disse statsstøtteordninger til energirenovering skal forenkles, så de ikke udgør en hindring for investeringsbeslutninger, da de er absolut nødvendige. Udvalget bifalder også Kommissionens beslutning om i 2021 at evaluere Kommissionens afgørelse 2012/21/EU ⁽²⁾ om statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste. Støtte til energirenovering af sociale boliger falder således ind under denne ordning, der vedrører opfyldelse af forpligtelser til offentlig tjeneste.

5.10. Udvalget støtter Kommissionens forslag om at iværksætte et europæisk initiativ til økonomisk overkommelige boliger ved at finansiere 100 innovative og deltagelsesorienterede flagskibsprojekter med fokus på en samlet renovering af sociale boligkvarterer, der skal tjene som model for udviklingsprojekter i stor skala i EU. I betragtning af de sociale boligselskabers kapacitet til at investere i deres egenskab af tjenester af almindelig økonomisk interesse og med støtte fra EIB fører opskaleringen af aktiviteter og industrialiseringen af systemerne til bygningsrenovering ikke blot til skabelse af lokale arbejdspladser, men også til en nedbringelse af renoveringsomkostningerne for andre boliger og offentlige bygninger gennem skabelsen af nye lokale produktionskæder.

5.11. Udvalget foreslår på baggrund af ELENA-erfaringerne og med støtte fra EIB, at Kommissionen tilskynder medlemsstaterne til at organisere en offentlig tjeneste for teknisk bistand til energirenoveringsaktiviteter, især rettet mod de berørte husstande, for at undgå den svigagtige praksis med direkte markedsføring og bedrageri, der allerede er observeret i visse medlemsstater med hensyn til energirenovering.

5.12. Udvalget støtter fuldt ud den »nye europæiske Bauhaus-metode«, som Kommissionens formand Ursula von der Leyen gjorde sig til talsmand for i sin tale om Unionens tilstand, og som er beskrevet i meddelelsen, idet den vil samle fagfolk fra forskellige fagområder med henblik på at overveje morgendagens bygninger og gentænke fremtidens bæredygtige livsstil. Udvalget opfordrer samtlige berørte aktører til at deltage i den offentlige høring, som Kommissionen har lanceret.

Bruxelles, den 24. februar 2021.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁾ Kommissionens afgørelse 2012/21/EU af 20. december 2011 om anvendelse af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT L 7 af 11.1.2012, s. 3).